

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 30/2020-20

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 28. januára 2020 v senáte zloženom z predsedníčky Jany Baricovej a sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], právne zastúpenej advokátom JUDr. Ladislavom Scholczom, Krmanova 16, Košice, vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Okresného súdu Košice I č. k. 13 C 162/2011-1045 zo 17. mája 2019, ako aj postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu, a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], **o d m i e t a** ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého rozhodnutia a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 5. augusta 2019 doručená ústavná sťažnosť obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ],

██████████ (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) č. k. 13 C 162/2011-1045 zo 17. mája 2019 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“), ako aj postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu.

2. Ústavná sťažnosť sťažovateľky bola v súlade s čl. X bodom 5 písm. c) Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 26. apríla 2019 do 31. decembra 2019 v znení dodatku č. 1 náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov pridelená 17. októbra 2019 sudcovi spravodajcovi Milošovi Maďarovi a v zmysle čl. II bodu 3 písm. a) Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2020 do 31. decembra 2020 prerokovaná v prvom senáte ústavného súdu v zložení uvedenom v záhlaví tohto uznesenia.

3. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka je žalovanou v konaní o náhradu škody vedenom okresným súdom pod sp. zn. 13 C 162/2011. Okresný súd uznesením č. k. 13 C 162/2011-963 z 28. januára 2019 nariadil znalecké dokazovanie a vypracovaním znaleckého posudku poveril ██████████, ██████████, ██████████ Klinky stomatológie a maxilofaciálnej chirurgie Univerzitnej nemocnice ██████████, s miestom výkonu činnosti ██████████ (ďalej len „znalec ██████████“). Na základe námietky zaujatosti podanej sťažovateľkou okresný súd napadnutým uznesením, ktoré bolo sťažovateľke doručené 3. júna 2019, rozhodol, že znalec ██████████ nie je vylúčený z vypracovania znaleckého posudku v tomto konaní.

4. Podľa sťažovateľky závery okresného súdu v napadnutom uznesení sú zjavne neodôvodnené, arbitrárne a z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné a viedli jednoznačne k porušeniu jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

4.1 Sťažovateľka namieta, že znalec ██████████ je vo veci zaujatý pre pomer k veci i stranám sporu. Sťažovateľka uvádza, že okresný súd v napadnutom uznesení vôbec neodpovedal na skutkové dôvody, zakladajúce nedostatok nestrannosti u znalca ██████████, tvrdiac, že námietka zaujatosti bola podaná oneskorene. Podľa sťažovateľky okresný

súd v napadnutom uznesení vykonštruoval oneskorenosť námietky zaujatosti [§ 59 v spojení s § 53 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“)], pretože v konaní o námietkach zaujatosti stotožnil postavenie sudcu s postavením znalca bez ohľadu na to, že sťažovateľka sa ako strana sporu o ustanovení znalca dozvedela až z uznesenia č. k. 13 C 162/2011-963 z 28. januára 2019, ktoré jej bolo doručené 11. marca 2019. Okresný súd postupoval podľa názoru sťažovateľky svojvoľne, keď prijal vykonštruovaný záver o oneskorenosti námietok zaujatosti, ktorý nemá oporu v zákone a ani v judikatúre všeobecných súdov. Intenzita svojvoľnosti je podľa mienky sťažovateľky mimoriadne vysoká aj vzhľadom na to, že jej argumenty o nedostatku nestrannosti znalca nechal okresný súd bez akejkolvek odpovede a odôvodnenia.

5. Vzhľadom na uvedené sťažovateľka v petite ústavnej sťažnosti navrhuje, aby ústavný súd pri predbežnom prerokovaní prijal ústavnú sťažnosť na ďalšie konanie a vo veci samej nálezom rozhodol, že okresný súd napadnutým uznesením a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu, porušil jej základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ďalej aby ústavný súd napadnuté uznesenie zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie a zároveň priznal sťažovateľke náhradu trov konania.

5.1 Sťažovateľka zároveň navrhla, aby ústavný súd rozhodol podľa § 130 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) o dočasnom opatrení a uložil *„Okresnému súdu Košice I, aby sa vo veci 13C/162/2011 zdržal ďalšieho vykonávania dokazovania znalcom [redacted], a [redacted], aby nepokračoval vo vykonávaní znaleckých úkonov uložených mu uznesením Okresného súdu Košice I č. konania: 13C/162/2011-963 zo dňa 28.01.2019“*.

5.2 Sťažovateľka napokon poukazuje na svoje dve predchádzajúce ústavné sťažnosti, v ktorých zhodne namietala porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy napadnutým uznesením okresného súdu, a žiada o *„autoremedúru a zrušenie uznesenia ústavného súdu II. ÚS 203/2019-16“* vzhľadom na to, že podľa jej názoru ústavný súd pochybil, keď jej (v poradí druhú, pozn.) ústavnú sťažnosť odmietol pre neprípustnosť napriek tomu, že *„dva dni pred rozhodnutím II. ÚS 203/2019 späťvzatím (predošlej,*

v poradí prvej, pozn.) *ústavnej sťažnosti v tejto veci zanikla neprípustnosť ústavnej sťažnosti*“.

II.

Relevantná právna úprava a judikatúrne východiská ústavného súdu

6. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

7. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

8. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon o ústavnom súde.

9. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

10. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,

- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

11. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

12. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, ak namietaným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom orgánu verejnej moci nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (porovnaj napr. I. ÚS 105/06, II. ÚS 66/2011, III. ÚS 155/09, IV. ÚS 35/02).

13. Ústavný súd, ako to vyplýva z citovaného čl. 124 ústavy, nie je súčasťou systému všeobecných súdov. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov. Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy (I. ÚS 13/01, I. ÚS 120/04).

14. V nadväznosti na to nie je ústavný súd zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Aj keby ústavný súd nesúhlasil s interpretáciou zákonov všeobecnými súdmi, ktoré

sú „pánmi zákonov“, mohol by nahradiť napadnutý právny názor všeobecného súdu iba v prípade, ak by ten bol svojvoľný, zjavne neodôvodnený, resp. ústavne nekonformný. Skutkové a právne závery všeobecného súdu teda môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by ním vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02).

III.

Posúdenie veci ústavným súdom

15. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľky je tvrdenie o porušení základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy napadnutým uznesením okresného súdu, ktorým nevylúčil znalca [REDAKOVANÉ] z vypracovania znaleckého posudku v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 162/2011, ako aj postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu. Argumentácia sťažovateľky smeruje predovšetkým k spochybneniu záveru okresného súdu o oneskorenosti podanej námietky zaujatosti znalca.

16. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavnej sťažnosti sťažovateľky musel ustáliť, či okresný súd, ktorý bol toho názoru, že sťažovateľkou vznesená námietka zaujatosti znalca nebola podaná včas, rozhodol zákonne. Ústavný súd preto preskúmal napadnuté uznesenie okresného súdu z toho hľadiska, či existuje taká skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup okresného súdu nemajúci oporu v zákone.

17. Podľa § 59 CSP na vylúčenie súdneho úradníka, iných zamestnancov súdu, znalca, prekladateľa alebo tlmočníka sa primerane použijú ustanovenia o vylúčení sudcov. O vylúčení týchto osôb rozhoduje súd, ktorý spor prejednáva a rozhoduje.

Podľa § 53 ods. 1 CSP námietku zaujatosti je potrebné uplatniť najneskôr do siedmich dní, odkedy sa strana dozvedela o dôvode, pre ktorý je sudca vylúčený. Na neskôr uplatnenú námietku zaujatosti súd neprihliada; v tomto prípade sa vec nadriadenému súdu nepredkladá.

18. Okresný súd v odôvodnení svojho uznesenia poukázal na ustanovenie § 53 ods. 1 CSP a zdôraznil, že sťažovateľka ako žalovaná už na pojednávaní konanom 29. mája 2018 vedela, ktorú konkrétnu osobu súd poverí ako znalca v tomto konaní vypracovaním znaleckého posudku, dokonca s touto osobou súhlasila a uviedla, že voči nej nemá žiadne výhrady. Preto považoval okresný súd námietku zaujatosti vznesenú sťažovateľkou v podaní z 13. marca 2019 za oneskorenú. Okresný súd poukázal na to, že samotná dikcia zákona v ustanovení § 53 ods. 1 CSP nehovorí o tom, že lehota na uplatnenie námietky zaujatosti plynie až od doručenia uznesenia o poverení znalca vypracovaním znaleckého posudku, ale je viazaná na moment, kedy sa strana dozvedela o dôvode, pre ktorý je znalec vylúčený. Okresný súd napokon uzavrel, že pokiaľ je sťažovateľkou vznesená námietka zaujatosti znalca podaná oneskorene, stráca opodstatnenie zaoberať sa jej dôvodmi.

19. Zo zápisnice o pojednávaní vo veci vedenej pod sp. zn. 13 C 162/2011 z 29. mája 2018 a audiozáznamu z tohto pojednávania predložených na žiadosť ústavného súdu okresným súdom, s ktorými sa ústavný súd podrobne oboznámil, vyplýva, že právny zástupca sťažovateľky v súvislosti s návrhom žalobcu doplniť znalecké dokazovanie a vypracovaním znaleckého posudku poveriť znalca ██████████ doslova uviedol: „*Ten znalec odbornosť má... k nemu výhrady nemáme... ako kapacitu ho konateľ žalovaného uznáva.*“ Zo samotného obsahu spomínanej zápisnice jednoznačne vyplýva, že sťažovateľka sa o návrhu žalobcu dozvedela už na pojednávaní konanom 29. mája 2018, kde sa mala možnosť vyjadriť k osobe znalca ██████████ a prostredníctvom svojho právneho zástupcu sa aj vyjadрила. Tvrdenie sťažovateľky, že sa o ustanovení znalca dozvedela až z uznesenia č. k. 13 C 162/2011-963 z 28. januára 2019, ktoré jej bolo doručené 11. marca 2019, preto nie je pravdivé. V zmysle príslušných ustanovení Civilného sporového poriadku mala sťažovateľka v tomto prípade právo namietat' zaujatosť znalca v lehote siedmich dní od konania predmetného pojednávania.

20. Okresný súd v napadnutom uznesení uzavrel: „*Súd má za to, že pokiaľ súd na pojednávaní dňa 29.05.2019 (správne má byť 29.05.2018, pozn.) uviedol, ktorú osobu ustanoví za znalca a žalovaný podľa jeho tvrdenia už vtedy vedel o dôvodoch, pre ktoré je podľa neho znalec zaujatý, je ním vznesená námietka zaujatosti v podaní zo dňa*

13.03.2019, ktoré bolo doručené súdu dňa 14.03.2019, podaná oneskorene, a preto sa súd jej dôvodmi nezaoberal. Súd aj keď ustanovenie § 53 ods.1 druhá veta CSP hovorí o tom, že na oneskorene uplatnenú námietku zaujatosti sa neprihliada, vydal toto uznesenie len z dôvodu právnej istoty vzhľadom na to, že žalovaná strana sa neustále vyjadruje k postupu súdu, ktorý hodnotí ako taký, ktorý porušuje jej práva.“

21. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd konštatuje, že záver okresného súdu je v napadnutom uznesení zdôvodnený riadne a presvedčivo, uznesenie nevykazuje znaky zjavnej neodôvodnenosti ani arbitrárnosti. Okresný súd svoje závery o oneskorenosti podanej námietky zaujatosti znalca [REDAKOVANÉ] náležite odôvodnil, pričom uzavrel, že vzhľadom na to sa už dôvodmi samotnej námietky nezaoberal. Okresný súd dostatočne reagoval na argumenty sťažovateľky, ktoré preniesla aj do ústavnej sťažnosti a ktoré sú v značnej miere založené na domnienkach a bez ústavnej relevancie. Ústavný súd tak vyhodnotil argumentáciu sťažovateľky odôvodňujúcu porušenie jej práva ako nedostatočnú na to, aby na jej základe bolo možné v prípade prijatia ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie zistiť a preskúmať spojitosť medzi napadnutým uznesením okresného súdu a namietaným porušením označeného práva. Ústavný súd tak nezistil také zásahy do práva sťažovateľky, ktoré by boli z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné. Rovnako nemožno dospieť ani k záveru, že by bol výklad okresného súdu z ústavného hľadiska neospravedliteľný a neudržateľný v takej miere, aby v dôsledku toho mohlo dôjsť k porušeniu sťažovateľkou označeného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy. Právne posúdenie námietky sťažovateľky zo strany okresného súdu je ústavne akceptovateľné a nemá znaky svojvôle alebo arbitrárnosti.

22. Pridržiavajúc sa svojej stabilnej judikatúry, ústavný súd ďalej poukazuje na to, že základné právo na súdnu ochranu (siedmy oddiel ústavy) je zásadne právo „výsledkové“, to znamená, že mu musí zodpovedať proces ako celok, a skutočnosť, či napadnuté konanie ako celok bude spravodlivé, závisí v danej veci od pokračujúceho konania a rozhodnutia všeobecných súdov (m. m. III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, II. ÚS 307/06, II. ÚS 155/08). Vzhľadom na to, že sťažovateľka ústavnou sťažnosťou namietala rozhodnutie procesnej povahy v dosiaľ neskončenom konaní všeobecného súdu, nebolo možné dospieť k záveru

o porušení jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Opačný postup by neprípustne rozširoval kompetencie ústavného súdu a vo svojich dôsledkoch by z neho robil ďalšiu súdnu inštanciu, ktorá by bola mimoriadna okrem iného aj tým, že by mohla zasahovať do dosiaľ prebiehajúcich konaní (IV. ÚS 233/2011).

23. Skutočnosť, že okresný súd v napadnutom uznesení zaujal právny názor, s ktorým sa sťažovateľka nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (II. ÚS 122/05). Podľa názoru ústavného súdu sa okresný súd v napadnutom uznesení takéhoto výkladu či aplikácie zákonného predpisu nedopustil.

24. Vzhľadom na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že medzi ústavnou sťažnosťou napadnutým uznesením okresného súdu a základným právom sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy neexistuje taká príčinná súvislosť, ktorá by reálne signalizovala možnosť po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie vysloviť porušenie ňou označeného práva.

25. Tieto závery viedli ústavný súd k rozhodnutiu o odmietnutí ústavnej sťažnosti sťažovateľky podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

26. Vzhľadom na to, že došlo k odmietnutiu ústavnej sťažnosti ako celku, bolo bez právneho dôvodu, aby sa ústavný súd zaoberal ďalšími návrhmi sťažovateľky.

27. Pokiaľ ide o námietku sťažovateľky, že ústavný súd pochybil pri prerokovaní jej predchádzajúcich ústavných sťažností, a pokiaľ ide o návrh sťažovateľky na „*autoremedúru a zrušenie uznesenia ústavného súdu II. ÚS 203/2019-16*“, ústavný súd uvádza:

Konanie o (prvej, pozn.) ústavnej sťažnosti sťažovateľky vedenej pod sp. zn. Rvp 1049/2019, ktorú sťažovateľka podala 12. júna 2019 a ktorú 24. júla 2019 vzala späť, ústavný súd zastavil uznesením sp. zn. I. ÚS 321/2019 z 20. augusta 2019. Ústavnú sťažnosť vedenú pod sp. zn. Rvp 1154/2019 (v poradí druhú, pozn.), ktorú sťažovateľka podala 27. júna 2019 spolu s návrhom na vydanie dočasného opatrenia, ústavný súd odmietol ako neprípustnú uznesením sp. zn. II. ÚS 203/2019 z 26. júla 2019.

Na tomto mieste je potrebné zdôrazniť, že sama sťažovateľka procesne skomplikovala postup ústavného súdu, keď mohla svoju (prvú) ústavnú sťažnosť doplniť o návrh na vydanie dočasného opatrenia, a nie podávať novú (v poradí druhú) ústavnú sťažnosť. Ako vyplýva z čl. 133 ústavy, proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, a ani zákon o ústavnom súde nepozná pojem autoremedúra. Vzhľadom na to, že sťažovateľka mohla podať, napokon aj podala, v poradí tretiu totožnú ústavnú sťažnosť, ktorú ústavný súd preskúmal a rozhodol o nej týmto uznesením, pričom sťažovateľka nijako nebola dotknutá na svojich právach uvedeným procesným postupom ústavného súdu, ústavný súd uzatvára, že táto námietka sťažovateľky je neopodstatnená a jej žiadosti o zrušenie uznesenia sp. zn. II. ÚS 203/2019 z 26. júla 2019 nemožno vyhovieť.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. januára 2020

Jana Baricová
predsedníčka senátu